

Brandgraffält från järnåldern å
Franttilan nummi, Tursunperä by, Virmo socken.

På grund af en notis i Turun Sanomat angående järnåldersfynd å Franttila hemmans mark: Tursunperä by af Virmo socken erhölet underbetecknad i uppdrag att i början af september 1921 besöka fyndplatsen och företaga eventuellt nödvändiga gräfvningar.

Franttila hemman ligger norr om vägen, som från Tursunperä leder till Mielis, ca. 150 m. från vägskälet, där Mielisvägen tar af från stora landsvägen. Gårdsbyggnaderna äro grupperade vid foten af och på en kulle, som höjer sig omedelbart norr om vägen; öfver kullens västra och nordvästra del går ett gärd, som bildar rå mot Franttila hemman, hvars åbyggnader till stor del äro belägna på kullens sluttningar. Omkring kullen öppen, låg, odlad slätt, nordöst om den en liten bäck.

Vid gräfvning på kullen hade försaker anträffat af agenten A. Laine, Tursunperä, som gifvit Turun Sanomat meddelande om fyndet. Samtidigt hade Laine uppgifvit, att fynden anträffats å Juntinnummi. Detta namn är sedan 1700-talet känt i socknen (i Sjöros häradsbeskrifning F: T VIII, 92), men det är osäkrat, till hvilken af malmarna i socknen det hänföra sig. Kullen å Franttila, Franttilan nummi, är icke bland ortsbefolkningen känd under namnet Juntinnummi; Laine, som är en man med utpräglade antikvariska och litterära intressen, har blott för sin del — liksom flere af Sjöros' sagesmän — funnit det gamla, litterärt bekanta namnet lämpligt för järnåldersfyndplatsen.

Redan Sjöros omtalar a. a. s. 98, att järnåldersföremål

anträffats å Framtulan nummi. Senare, år 1908, företog dr. Schwindt på Nationalmuseets vägnar en mindre gräfning på platsen; hans fynd förvaras under nr. 5269 bland museets samlingar. A. Laines fynd, hvilka genom förmedling af fornsaks-samlaren H. A. Pettersen i Leno insändes till Nationalmuseet (se mus. nr. 7888), hade hufvudsakligen anträffats vid kanten af en stor sandgröp, som förstört kullens nordöstra del, på det lilla område, som å bifogade pl. I betecknas med gl. gräfning. Innelektid bar kullen äpen f.ö. flerstädes spår af mer eller mindre yttliga gräfningsar. Bl. a. gäller detta bakens krön, det område mellan de båda stora sandgröparna, som å pl. I är betecknad med nivellnumret 5.80, och omgifvande partier, dels i öfver af sandgröparna, isynnerhet den nordvästliga. Att denna af en liten kartsiss vid kat. nr. 5269 företog dr. Schwindt sin gräfning just på denna del af fyndplatsen; jfr. öfver fot. 2 och 3 å pl. III.

Höjdförhållandena å Framtulan nummi framgå i hufvudsak af nivellnumren å pl. I-II, alla bevakade i förhål-lande till landsvägens yta omedelbart nedanför kullen, hvar typ således ligger 5.80 m. öfver vägen. Å pl. II ha nivellnumren till markytan och till orörd jord antecknats i hörnen af hvar m² i utgräfningsfältet; om yt- eller bottennivellnumret saknas har detta betecknats med ett streck öfver, resp. under det angifna nivell-numret; detta gällande några större sterrar inom det utgräfnings-området.

Fyndplatsens utseende vid undersökningens början gaf ej hopp om större utbyte. Frånsett att vissa områden voro ge-nomgrädda af Schwindt och Laine finnas här och där spår af mindre, tillfälliga gräfningsar. Partiet mellan Schwindts och Laines gräfningsområden föreföll mest löfande; här anlades utgräfningsfältet, som kom att omfatta 27 m², se pl. II och pl. I, där utgräfningsfältet in-tecknats i förhållande till sand-gröparna, byggnaderna på kullen m.m.; härvid användes en 25 + 6 m. lång baslinje A-B-C ungefär i NNO-SSV.

Linkele mellan daines och mitt utgräfningsområde samt plankstapeln var h. o. h. gennorotad; under plankstapeln hade fynd däremot sannolikt kunnat göras, men emän relativt få fönsaker anträffades i rutorna närmast plankorna, ansåg jag det ej löna mödan att flytta den stora stapeln. Ett par små profgropar öppnades S om stapeln och SW om mitt utgräfningsområde, men jorden här innehöll långt mindre kol m. m. och inga fönsaker, hvarför jag ej fann det nödigt att företaga en större grävning på dessa ställen. - Efter utgräfningen kastades jorden som vanligt, tillbaka på det undersökta området, och dorpen breddes ut öfver rutorna.

Om utgräfningen är föga att säga utöfver de upplyningar, som lämnas på planscherne och i fyndförteckningen nedan. Inga iakttagelser af större betydelse gjordes: hyddbottnar, stolphål, säkra eldstäder m. m. anträffades ej, om de funnits skulle de öfver ha blifvit förstörda eller återinstan skadade vid äldre grävningar, ty det är att märka, att öfver inom mitt utgräfningsfält funnos gropar o. d. efter tidigare grävningar.

Kulturlagret växlade mellan knappt 10 och ca. 30 cmns tjocklek; det var tunnast i rutorna 8 och 21, mäktigare och fyndrikare t. ex. i rutorna 9-10, 14-15 och i 17-18, 23. Jorden genomgående mörk, ställvis svart, med ej synnerligen talrika lösa, delvis brända, stenar; af hvilka blott få större; dessa äro utsatta å pl. II. Någon regelbunden stensättning kunde ingenstades påvisas, om också i rutan 5 några mindre stenar lägo kring en något större; en egentlig eldstad var detta dock ej. Att flere af de små stenarna voro brända kunde delvis förklaras genom en uppgift, som meddelas af Sjöros: Franktilan nemmi har under långu tiden varit en samlingsplats för midsommarsfester. Den orörda jorden bestod af grus, också kulturlagrets understa skikt var grus, som färgats mörkt af nedsipprande sot o. d. Rutorna 23-27 lägo delvis inom den västra sandgropan, inom

det område, som förhålligen utgräfts af dr. Schwindt.

Fyndförteckning:

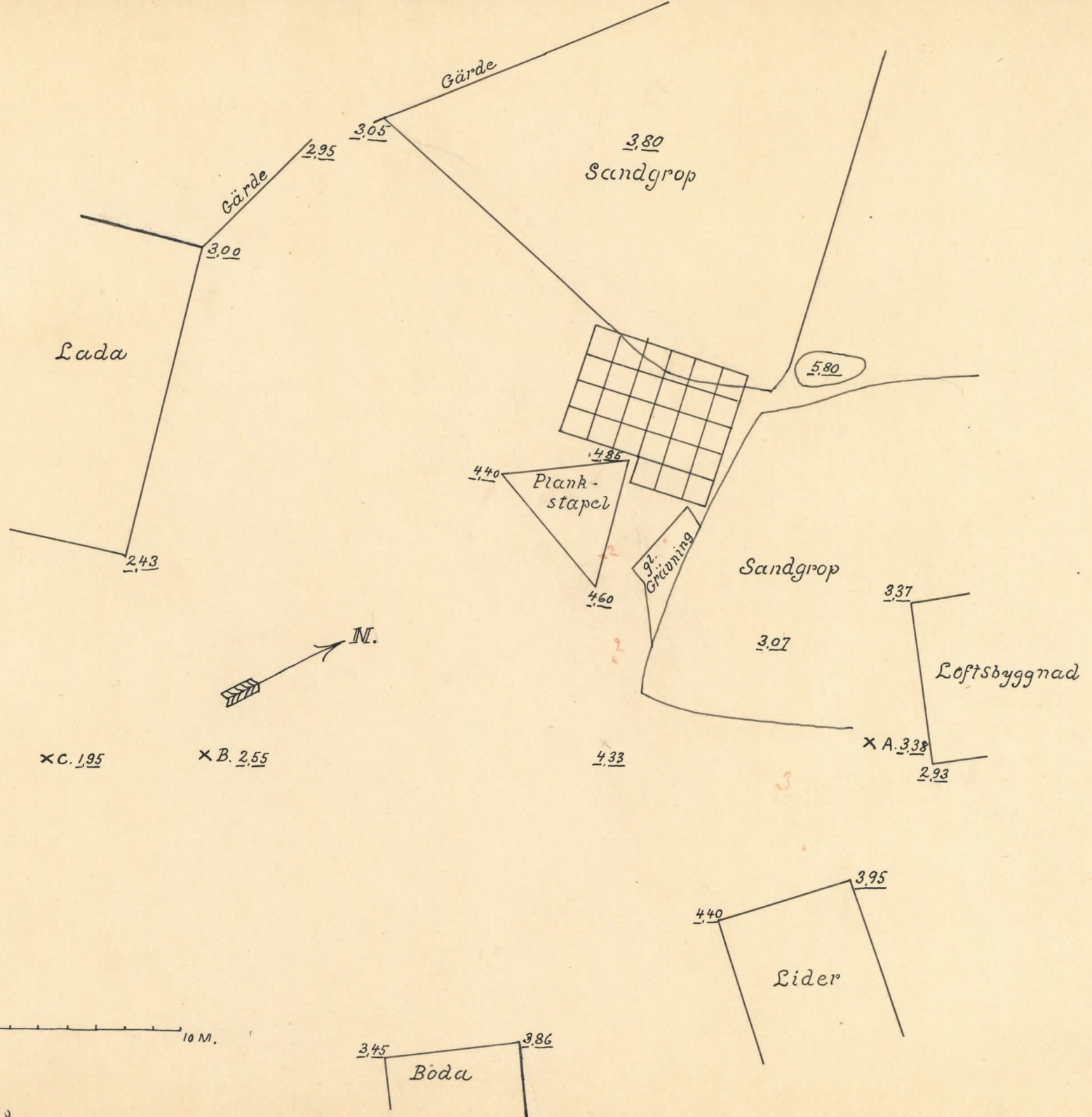
- 7962:34 1. Halvmått stycke af brässring, från Laines gräfningsområde
:35 2. Kastspjutspets, niv. 4.88, från kanten af Laines gräfningsområde
:36 3. Järnspik, omedelbart under gränsstenen i rut. 1.
:39 4. Järnkraft, niv. 4.81.
:48 5. Keldfragment af bräs, niv. 4,92.
:36,38 6. Två nitnaglar och järnsten, ruta 1 mot Laines område.
:37,49 7. Järnspik och fragment af rundt brässpänne, mitten af ruta 1.
:36 8. Nitnagel, ruta 2 mot gränsen af ruta 1.
:50 9. Likn brässring, vid sandgruppen mellan Laines område och ruta 1.
:46 10. Flat järnbit, modern, nr ruta 6.
11. Järnspik, modern, nr ruta 10; kasserad.
I rutorna 4-6, 9-11 flere spikar från yngre tid; kasserades.
12. Bortglömd vid nummeringen.
:51 13. Brons spiral, niv. 5,02.
:52 14. Likn d^o, nr ruta 11.
:53 15. Slöpsjukt brässbleck, ärdbeleg?, niv. 5.02.
:36 16. Två små nitnaglar, nr rut. 9 & 10.
:48 17. Tre länkar af brässked, nr rut. 10 vid gränsen mot 11, niv. 5,09.
:54 18. Fragment af gul pärla, niv. 5,29.
:48 19. Litet fragment af brässked, niv. 5,11.
:44,45 20. Del af betel, niv. 5,13.
:44 21. Del af betel, omedelbart invid 20.
:45 22. Fragm. af spik och järn, nr rut. 14. Spikfragmentet sönderrostat, kasserat.
:47 23. Rund, flat järnbit, niv. 5,14, nr ruta 15.
:63 24. Brässfragment, vid 23.
:71 25. Fragment af brässring, niv. 5,13.
:57 26. Lerpärla, niv. 5,16.
:48,64,65, :69,70,71 27. Bronsfragment nr rut. 14-16.

- :36 28. Två nickaglar, niv. 5,16.
- :36 29. Nickagel, niv. 5,11.
- :42 30. Knif, niv. 5,05
- :36 31. Nickagel, niv. 5,07.
- :71 32. Bronsring, vid 31.
- :60 33. Kväftbrunt spänne, niv. 5,04.
- :48 34. Fragment af bronsked, niv. 4,92.
- :21 35. Järnbeslag, niv. 5,00.
- :36 36. Två nickaglar, nära 35.
- :55 37. Två glaspärbor, niv. 5,02.
- :22,23 38. Kväft järnknap och del af järnbeslag, niv. 5,00.
39. Bronsfragment ur rutor 5-6, 12, 17 och 18. Förkomma.
- 40 a - i, niv. 5,00. En mängd brons- och järnföremål liggande inom hvarandra på orörd jord. 40 med särskild hänseende 52 medrätt med bältesörja - kol, ben, svart jord - direkt på orörd jord, öfver fyndet ett tunt lager - 1 à 2 cm - fin sand; omkring fyndplatsen något ljusare jord. På planch II är blott midten af fyndplatsen för 40 betecknad; sakerna lägo öfver ett större område, hvars gränser mot sandgruppen betecknas af 52, i motsatt riktning på 35, 42 och 38.
- :20 40 a. Del af betel
- :24 Järnknif
- :9 Fyra spiralomvända bronsknar
- 7962:1-2 Två bronsarmband af samma typ
- :3-4 Starkt skadadt bronsarmband
- :6 Likarmadt spänne
- :14 Fragment af spiral (finger?) ring
- :11,33 Bronsring och kedlänkar
- :10,12,15 40 b. Bronsked, i fragment
- :12 Kors hjulkonformigt hängsmycke
- :13 40 c. Spiralfinger-ring
- :20 40 d. Del af betel
- :16 40 e. Bronsknarn
- :7 40 f. Likarmadt spänne

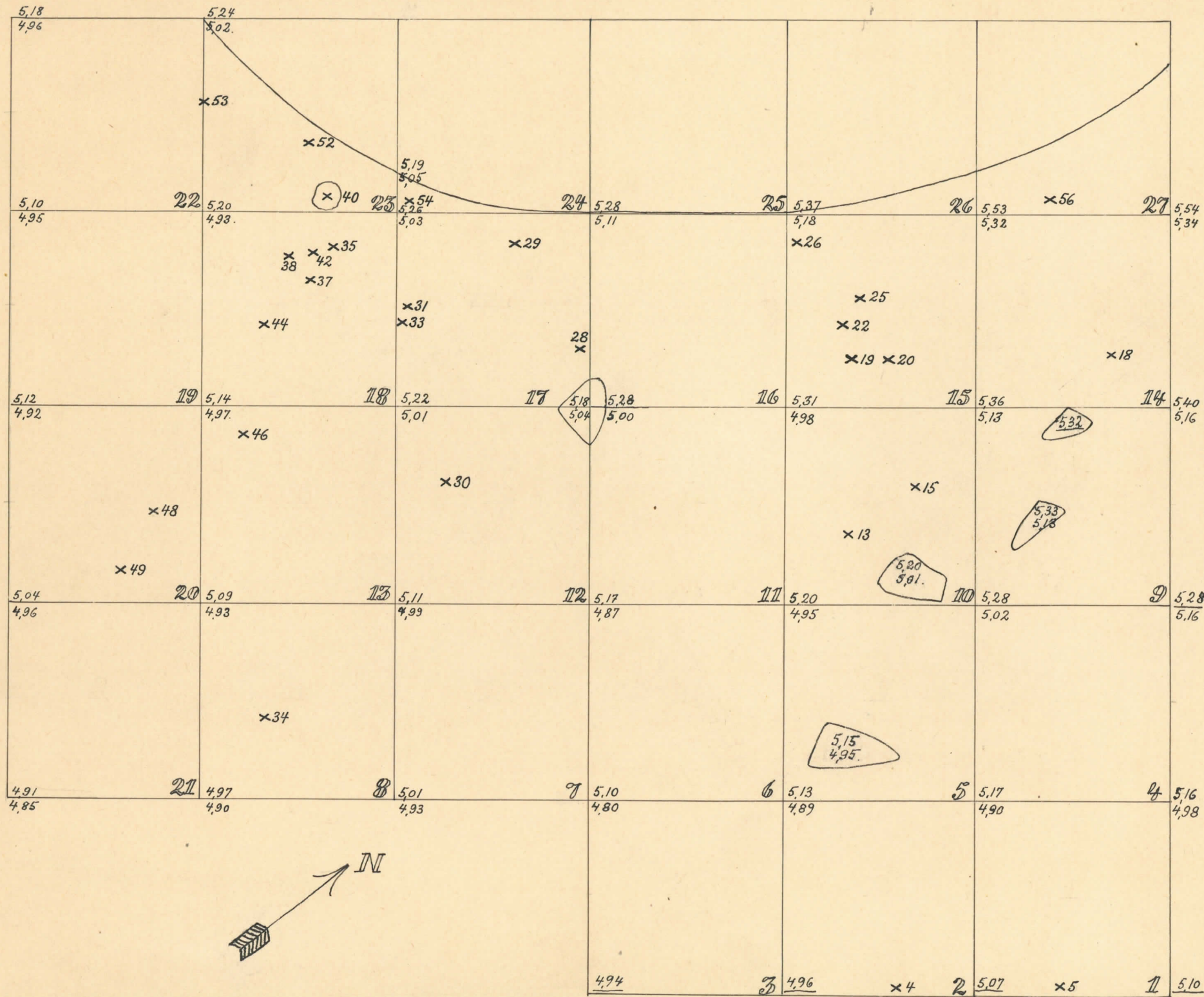
- 8 40 g. Kväftformigt spänne.
- :17-19, 28, 32
:33 40 h. Diverse föremål ur komplexet 40, såsom bronspärla, fragment af ked, spiralfragment, sölja, järnbeslag m.m.
- 7962:5, 52, 56, 66 41. Bronsfragment och smält brons ur rutor 14-18, 7 och 12.
:71, 73,
- :26, 27, 33 42. Remändbeslag, del af sölja, smält brons, niv. 4,97
- :23, 29-31 43. Hvälf krapp och remändbeslag af järn, kamfragment och spiralpärla af brons, niv. 4,95; f. nära 42.
- :25 44. Rembeslag af järn med rickhängande ring, niv. 4,92;
- :33 45. Bronsfragment mellan 42 och 43.
- :58 46. Bronspärla, niv. 4,97.
- :36, 43, 54 47. Två nitnaglar, knifblad, spänneräl etc. ur ruta 13
:61, 71, 73
- :62 48. Kväftformigt spänne, niv. 4,93.
- :49 49. Fragment af rundt, genomburet spänne, niv. 4,93.
- :36, 52, 54, 68, 71, 72, 73 50. Två nitnaglar, järn-, brons- och glasfragment, delvis smältta, ur ruta 20.
- :9, 36, 48, 56, 64, 65, 71, 73 51. Nitnagel, bronsfragment, half glaspärla ur ruta 19.
- :59 52. Bronspärla, niv. 5,02.
- :67 53. Spiralfinger링, niv. 5,08.
- :36 54. Fyra nitnaglar
- :55 55. Lerpärla, vid 56
- :36 56. Nitnagel
- :36, 54, 64, 71, 73 57. Järn-, brons- och glasfragment, delvis brända, f. kring 52.
- :74 58. Krukbitar från hela området.
- :76 59. Brända ben, från hela området.
- :75 60. ^{Leckering} Fyndplatsen för flestadel föremål är angifven på kartan pl. II, de öfriga, t.ex. 55, ha hittats utvid något af de föremål som utskotts på kartan eller vid sällring i resp. rutor.

Lebringfors, hösten 1921.

C. A. Nordman

Franttilan mummii, Virono
pl. I

Franklinia rumicoides,
Virum
Pl. II

Viimo socken.

1. Franthila hemman i Turseu-perä by.
Vid x ett fyndställe från ä. järnåldern. H. M. 5269.

2. Fyndställe (gröffält) från äldre järn-
åldern på Franthila hemmans gård. (H. M. 5269).
Vid + Viimo kyrka

3. Fyndstället från äldre järnåldern på Franthila
hemmans gård. H. M. 5269.

Franthila hemman i Viimo.
Pl. III
A. Hackman 1909.

Franklin - ~~unusu~~ i, Virva.
Pl. IV